

העולם על פי רובין

מאת ענת לויט

סיבות מקילות לחוסר שביעות רצונו המתמיד, מעלים כל הנסיונות כולם, סיבות קלות בלבד. ימימה אשתו מוצגת על-ידו יותר מדי בנועה, יותר מדי יפה, יותר מדי מסורה, בקיצור — אשה מן האגדות — שטוחה. בתו העיוורת סיון, נמצאת מגששת באפלת הסתבנות יתרו של המספר עצמו, מגששת אל מה שהוא מעבר לשבלונה של ילדה, „שנועדה“ להזיל דמעה מעיני כל רואיה — קוראיה.

אפילו אימי השואה הרודפים את הוריו של רובין, נמצאים רודפים את עולם האסוציאציות שלו ואינן משיגות אותו. עירוניים לתוך הסקסט, הוא מלאכותי, חטוף מדי, שדוף מדי. ההתכוונות להצגה מקורית של הפרובלמטיקה המוכרת של חיי בן לניצולי שואה, נחמת על הסף.

את האיוון הכמעט יחד, לחוסר האהדה שמעוררת דמותו של המספר, יוצרת שובת בגידחה הרוחנית של ימימה עם ידיד המשפחה — דון. אך גם זו, יותר משהיא מטרידה את בעלת החזית, סורדת היא את רוחו של המספר, המדווה עליה שוב ושוב, עד שדון השקט והסאסיבי ככלות הכל, „עוצר“ את העלילה בצומת טריוויאלי ולא חשוב. יותר משחויית הבגידה מרשיעה

יעקב בוצ'ץ

את ימימה, היא מגלה בה שמץ של חיוניות ואוהנטיזם, ואילו ברובין הניתלה על וו הווייה שאינה שלו מגלה היא רובד שוביניסטי רדוד.

יעקב בוצ'ץ, שהקפיד למצוא לניבורו המספר, מקום עבודה בבית-מלאכה להכנת מצכות, מתוך מגמה שקר פה להפוך מקום זה למסמל את איכות חיו של גיבור זה, וכשל בהחייאת גיבורו מעבר לחיאורי „זיוגיוני דרכי“ חיו, שהם כאי-תנועה צר ומוגבל, ממנו אין רובין מצליח לרדת אל סאון חיי הנפש שהם, אולי, עיקרו של ז'אנר ספרותי כזה.

יעקב בוצ'ץ, „מימים ימימה“; „ספרית פוע-ליים“; 1983; 235 עמ'.

ספרו השני של יעקב בוצ'ץ (ספרו הראשון „שני חיי יעקב“), הוא רומן אשר מספרו (רובין) כתיבה בגוף ראשון) כמוהו כמספר-לוליין, המהלך על חבל המבדיל בין חושפנות לבין חשפנות. זהו מספר-לוליין, שנפל מן החבל. הוק הזה, ונהייה לחשטן „מיקצוען“. כמו מישגליו האינסנסיביים מכשיל רובין את הרמו-נית חיי נישואיו לצידה של אשתו ימימה. כמו פיו הוא נמצא מככה על הרס שלימות זו, מגולל את בכיו על פני עשרות עמודים, שאין בהם אלא לחשוף דמות רדודה, המנסה לשווא להציג לראווה תוך גפשי שלא קיים בה.

„מימים ימימה“, הוא וידוי כושל של גבר כושל, שאינו „מוצא את מקומו“, שאינו יודע מדוע אין הוא „מוצא את מקומו“ במקומות שבהם אין הוא נמצא בין רגלי אשה זו או אחרת, זרה או מוכרת, שופעת חזת ושוקיים או חסרה אותם מכמנים מרתקים. הנשים הנחטפות-החטופות מצליחות מעת לעת להסיח את דע-תו של רובין מרוח השיממון הרודפת אותו כצל. ספק אם הסחת דעת זו, הצליח להסיח את דעתו של הקורא מן העובדה, שקטעי תיאור המפגש הבינ-מיני, רובם ככולם, אינם מצליחים לעבור אף של כתיבה פורנו-גרפית „טהורה“.

מה ש„איכזב“ אותי, זוהי ההתרשמות שהלכה והת-גבשה בזמן הקריאה, כי המספר מתכוון לשכנע (את עצמו או את הקורא?), כי מעבר או ביסוד אובססיית המישגלים שלו, גלומה אידאה של גיחוק וניכור בין מרכיביה האנושיים של חברה מתנוולת ומתנוונת. לזכותו של יעקב בוצ'ץ ייאמר, כי ניתן בכישרונו המיוחד של מי שיודע לספר בסיקאנטיות רבה וב-לשון רהוטה וקולחת את קורותיה הרדודים הריקים והבאנאליים של מישפחה ישראלית „ממוצעת“, כיש-רון העשוי בקלות רבה ליצור אשלייה של „מי יודע מה כבר קורה שם“... כשבעצם, כפי שכבר נאמר, לא קרה שום דבר מיוחד.

רובין, גיבורו המתוודה של „מימים ימימה“, הוא דמות השקועה בעצמה עד מעל לאוזניה. מתוך התרכ-זות כמעט נארקסיסטית זו, הוא טורח „לשווא“ לה-איר במסגרת וידוייו גם את דמותה של ימימה אשתו, את דמותה של ריבי אהובתו „משכבר“, את דמותה של המוטל אהובתו „מקרוב“, את דמות סיון בתו העיוורת וכן את דמויות הוריו רדופי אימי השאה. לשווא, משום שאף לא אחת מן הדמויות המוזכרות נמצאת „נשכרת“, כשהיא מוארת על ידי זרקור עיניו האגוצנטריות של מספרן. קשייהן של דמויות אלה להתאקלם בתנאיו האכזריים של עולמו, נדמים כאין וכאפס לעומת קשייו של רובין. את מרכז הכובד של מערכת חיו „הקשה“ תופסת הכרתו בצורך הדחוף להכי-ריע על מי מן האנשים הסובבים את צירה של מערכת זו, יטיל את החובה הגמורה להשיב אליו את שלוות הנפש ואת האושר חסר הפניות שבאהבה השלמה. על-אף כוונתו של רובין להציג עצמו כדגם אנושי למי שגורלו לא שפר עימו, אין הוא מצליח אלא לשכ-נע בקיומו כדוגמה למי שמעצב את גורלו בעצמו, בחוסר עצמיותו, בחוסר יכולתו לדעת את מה שהוא מצפה שגורל זה יעניק לו. על-אף גסיונותיו למצוא